

Fiscale facilitering

Er wordt met nadruk gesteld in het wetsvoorstel dat de fiscale facilitering gelijk blijft.

Citaat 1: In overeenstemming met het pensioenakkoord blijft het mogelijk om in 42 jaar een pensioen op te bouwen dat – opgeteld bij de AOW-uitkering – 80% van het gemiddelde loon bedraagt. De overheid waarborgt dit door het niveau van de fiscale facilitering op peil te houden. De fiscale premiebegrenzing in het nieuwe stelsel biedt ruimte voor een totale premiesom die even hoog is als de premiesom die nu fiscaal wordt gefaciliteerd.

Citaat 2: Fiscaal zijn er geen belemmeringen om hetzelfde pensioen te bereiken als nu mogelijk is: een koopkrachtig pensioen van maximaal 75% van het gemiddelde loon na 40 opbouwjaren.

Maar is dat wel zo?

- Nu is toezegging van een risicovrij koopkrachtig pensioen fiscaal gefaciliteerd.
 - Invulling is overigens vaak kostendekkende financiering van een nominaal pensioen met voorwaardelijke indexatie uit beleggingsrendement
- Maar na de voorgestelde wijziging moet zelfs een deel van het nominale pensioen uit toekomstig beleggingsrendement komen
 - Door de fiscale facilitering en de regelgeving wordt het nemen van veel beleggingsrisico (opheffen leenrestrictie en zogenaamde passende lifecycles) voor jongeren gestimuleerd. Uit wetenschappelijke modellen komt dat het passend zou zijn. Er wordt geen rekening gehouden met grote modelonzekerheid op de lange termijn en vaak met optimistische verwachtingen gerekend. Risico's worden zelfs in slecht weer scenario's nauwelijks teruggezien. Er wordt geen rekening gehouden met maatschappelijk onrust na een beurscrash.
 - Maar belangrijker er is geen fiscale ruimte meer om bij een tegenvallend beleggingsrendement op een goed pensioenniveau uit te komen.
 - Voordeel is wel dat bij een meevallend beleggingsrendement geen beperkingen meer worden gesteld. Maar dat is toch wel de wereld op zijn kop.

Dat werkgevers zelf deze afweging maken gelet op de betaalbaarheid van pensioenen is te billijken. Hoewel maatschappelijk verantwoord ondernemen ook de zorg voor werknemers zou moeten betekenen. Maar dat de overheid daartoe dwingt door de fiscale ruimte te beperken en dat niet erkent is fnuikend.

Nieuw pensioenstelsel

Meer pensioen voor hetzelfde geld, geen herverdelingseffecten, meer transparantie, eerder indexeren en loslaten risicovrije rente. Wat wil je nog meer! Ook in de toelichting op het wetsvoorstel klinkt het enthousiasme door. Tja, dat ook wat vaker gekort moet worden valt heel goed uit te leggen. Dat herverdelingseffecten (bijv. verschillen in levensverwachting en kosten dekking partnerpensioen of uitvoeringskosten) blijven bestaan negeren we¹. Dat toezeggingen niet meer kunnen worden uitgevoerd (bijv. partnerpensioen ex-partner of alleenstaandenpensioen) vergeten we. Dat niet iedereen hierop zit te wachten regelen we (bijv. geen individueel bezwaarrecht, invaren standaard, uitkeringsovereenkomst niet langer fiscaal ondersteunt, al eerder onaantrekkelijk gemaakt door strengere regels voor indexatie). De grilligheid van de beurs hebben we oplossing voor (bijv. spreiden, solidariteitsreserve). Dat het nodeloos ingewikkeld wordt (bijv.

¹Citaat: De afschaffing van de doorsneesystematiek beëindigt tevens **de bestaande herverdeling** bij de pensioenopbouw.

toedelingsregels, biometrisch rendement) nemen we voor lief. Zelfs de koopkrachtontwikkeling verliezen we uit het oog (bijv. geen inflatiebescherming, toestaan dalende uitkering die door beleggingsrendement nominaal op peil moet blijven).

En wie gaan ervan profiteren? Alles wordt op de weegschaal van het netto-profijs gelegd. Wat krijg je aan pensioen in huidig stelsel en wat krijg je aan pensioen in het nieuwe stelsel? In de ideale situatie geen verschil. Oftewel alle voordelen van het nieuwe stelsel verdwijnen weer? Worden weggegeven aan het bekostigen van de afschaffing van de doorsneesystematiek? Dat allemaal bepaald door een zogenaamd wetenschappelijk model (VBA-methode). Erg gevoelig voor aannames die gelukkig wel standaard zullen worden voorgeschreven door “een commissie van wijze heren”²!

Mocht het nieuwe stelsel nu echt zo aantrekkelijk zijn speel het dan zuiver.

1. Verdeel de totale pensioenpot over de bestaande pensioenen. Laat iedereen hiervan profiteren en niet alleen degenen die last hebben van de afschaffing van de doorsneesystematiek. Verdisconteer hierin niet onzekere toekomstige ontwikkelingen en herverdelingen in huidig stelsel. Eerder zou de focus kunnen liggen op de financiering uit het verleden om onevenwichtigheden weg te nemen. Vanuit de toezegging vandaan (vaste uitkering + voorwaardelijke indexatie) lijkt de standaardmethode echter een redelijk alternatief.

2. Beschouw vervolgens afzonderlijk de afschaffing van de doorsneesystematiek. Mogelijke voordelen van het nieuwe stelsel voor bestaande aanspraken zijn geen onderdeel van een compensatie (sigaar uit eigen doos).

3. Als een solidariteitsreserve wenselijk is: zorg dat lasten / opbrengsten zo eerlijk mogelijk worden verdeeld op voorhand. Vind een balans tussen bijdragen uit bestaande pensioenen en rendement daarover en toekomstige bijdragen.

4. Laat de kracht van het nieuwe pensioenstelsel overtuigen en niet de dwang! Geef de keuze tussen voortzetting huidig pensioenstelsel en het nieuwe pensioenstelsel. En bij keus voor een overgang regel ook iets voor degenen die de bestaande pensioenen willen behouden.

² Dat dit niet hoeft te leiden tot een realistische set wordt bewezen door de aanpassingen die de toezichthouder heeft moeten doorvoeren.